

**Erasmi a Chokier Tractatus iurisdictionis ordinariae in
exemptos, illorumque exemptione ab ordinaria
iurisdictione**

in duos tomos distinct.

I. Scholia in Constitutionem Concilii Lateranensis. II. Conservatorias
Ecclesiasticas quaest. 130. III. Conservatorum Laicorum materiam,
Tribunali viginti duûm virum Leod. adoptatam comprehendens

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agr., 1684**

Quæstio 96. Conservatores, an cognoscere possint de causis criminalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61908)

 QUÆSTIO XCV.

Exemptus an si quid rigore sententiæ, ab ordinario latae solvetur, possit solutum condicere.

SUMMARIUM.

1. Solutum vigore sententiæ concedi non potest. 3. Censura ordinarii in exemptos causam
 potest. Cast. l. eleganter num. 9. ff. condicet. in deb. in Iulianus ff. eod. l. 1. C. de
 condicet. in deb.
 2. Solventi indebitum duplex conditio 4. Metus reddit actum nullum,
 competit.

Videtur non posse, quia solutum autoritate iudicis aut sententiæ, condici non potest. Cast. l. eleganter num. 9. ff. condicet. in deb. in Iulianus ff. eod. l. 1. C. de condicet. in deb.

Deinde exemptus qui lata contra se sententia condemnatoria solvit, privilegio suo renuntiare censetur. Anchar. conf. 398, sed iis non obstantibus respondendum est, conditionem competere, Angel. Aretius conf. 6. & 7. quia sententia ordinarii in exemptum nulla est. Angel. d. conf. 6. & 7. Ego laicè de iurisdicet. ord. in exemptos lib. 2. quest. 40. non præstat autem impedimentum quod de jure non fortitur effectum, cap. non præstat de Reg. iur. in 6. Conditio inquam duplex competit, una indebiti. l. si fideiussor. §. in omnibus ff. Mand. Bari. l. 1. §. Et parvi num. 10. ff. quod vi aut clam. alia conditio sine causa, l. si fullo ff. de cond. sine causa Iosephus sese de inhibitionibus & executione privilegiata cap. 1. §. 8. num. 30. gloss. l. si prætor §. Marcellus ff. de iudicis. Conferuntque ea quæ Romanus conf. 369. Respondit, sententias & censuras ab ordinario provenientes licet nullas aut injustas, causare justum metum, ob quem rescissio actus gesti conceditur. tot. in. ff. C. quod metus causa. Metus enim secundum quosdam reddit actus ipso jure nullos, aut secundum alios per sententiam, uti plenius videre est apud Navar. Conf. 10. num. 10. de iis qua vi metusque causa.

 QUÆSTIO XCVI.

Conservatores an cognoscere possint de causis criminalibus.

SUM.

1. Matrimoniales cause & criminales equiparantur.
2. Equiparatarum idem est iudicium, idque etiam in pœnalibus & à jure communi exorbitantibus.
3. Prælati inferiores qui ordinariam iurisdictioni præscripserunt, possunt eam non obstante Concilio Tridentino exercere.
4. Conc. Trid. non derogat iurisdictioni ordinaria.

Ostendi breviter hoc in tractatu, *quæst. 6.* conservatores de causis matrimonialibus cognoscere non posse. Idque nisi consuetudine, præscriptione aut conservatoriali diplomate aliud eis sit concessum. *Ad idem in causis criminalibus respondendum sit, breviter nunc etiam quaeritur.*

Idem respondetur, Matrimoniales enim cause & criminales equiparantur, *cap. pen. de Res. in integ. glo. Barb. & DD. l. 2. §. quacunq. ff. de iur. iur. quando n. DD. cap. 1. postquam de elect. in 6. Navar. cap. pœna nu. 6. 13. 14. de pœnis. dist. 1. §. si postquam §. 1. Et §. fin. de elect. in 6. à jure communi exorbitantibus, glo. d. cap. si postquam §. 1. Et §. fin. de elect. in 6. à jure communi exorbitantibus, glo. d. quiservo persuaserit C. de furtis & in l. quod vero contra ff. de legib. præf. Everardi in l. cis legalib. loco à similit. vers. Et generaliter, uti uno viginti extensionibus constitutionis pœnalis ostendit Navar. d. cap. pœne per eos. de pœnis. dist. 1. fol. 374. tomo 1. que dijudicatio uti ante dixi à diplomate conservatoriali consuetudine vel præscriptione dependet. *cap. auditus de præscrip. Abb. cap. accedentibus num. 3. ubi Apost. de exceptis prælat.**

Ideoque si prælatus quispiam aut conservator ejusmodi civilem vel etiam criminalem iurisdictionem præscripsisset, aut illam diplomate Papali acquisivisset, poterit eandem iurisdictionem exercere non obstante Concilio Tridentino, *sess. 24. cap. 20. vers. omnes cause de reform. concedente ordinario talium causarum cognitionem aut iurisdictionem.* Quia canones disponentes aut moderantes aut foventes iurisdictionem ordinariam, intelligi debent de iurisdictione ordinaria etiam inferiorum, genus enim propriè prædicatur de qualibet ejus specie, *Bald. l. 2. C. de iur. auctororum annulorum,* & ita ad explicationem hujus articuli Concilii Tridentini latè ostendit Navar. *Conf. 9. de Privilegiis & Gregor. Sayrus in floribus decisionum, l. 2. tit. 2. de foro competenti decis. 2. & elect. lib. 1. tit. 17. de offic. delegati decis. 1. & 2. fol. 25. Col. 4.*

Concilium enim Tridentinum concedendo seu excitando iurisdictionem inferiorum, non ea propter censetur iurisdictioni inferiorum derogasse juxta illud. *Quod non mutatur, quid stare prohibetur. l. precipimus C. de appellat. l. sancimus C. de testamentis Navar. d. conf. 9. Gregor. Sayrus in floribus decisionum jam citatis.* & si

& si aliter diceremus, violaremus multorum ordinum Privilegia, jurisdictionem criminalem in ordinis subditos habentes, uti late ostendit Navarrus *debo conf. 9. de privileg. per tot. Et conf. 23. eod. tit.*

QUESTIO LXXXVII.

An Conservatores Jus habeant incarcerandi.

Incarcerandi potestatem nemo habet, nisi is cui ultra jurisdictionem Imperium competit. *Barb. Et Bald. aut. ei qui C. de bonis aut. judic. poss.*

Ideo que judices delegatos universitatum Rectores, ministerium aut collegiorum praefectos incarcerandi potestatem non habere, uti fusc ex jure docet Prosper Fatinacens, *lib. 1. quest. 27. n. 6. Boer. dec. 213. nu. 24. gloss. Et Bald. l. consentaneum C. quomodo Et quando judex, eleganter Marfilis in pract. §. antiquam nu. 78.*

Quid autem de Conservatoribus censendum sit, paucis hic inquiri, & repeto quod alio in loco ostendi, *de jurisdic. ord. in exempr. lib. 4. quest. 111. nu. 16.* Conservatores recenleri sub categoria majorum judicum, quibus imperium competit, & proinde eis etiam incarcerandi facultas abnegari non potest. Quod restringo, nisi conservatoriale diploma aliud suadeat, ut & nisi casus aliquis occurrat ab hac facultate exemptus, nam tunc si incarcerarent aut manus iniicerent, excommunicationis censuram incurrent, uti in materia Regularium tradunt Doctores, *Card. Sabarella Clem. frequens in pr. nu. 1. vers. 5. Rota de excessib. Pralat. Paulus Fuscus Episcopus Sarmensis in visitatio, lib. 2. cap. 20. num. 20. Paulus de Leasaris cap. si Clericos de sent. excom. in 6. Hieron. a Sarbo Capucinus in addu ad Alphons. a Casarubios de Privileg. Minorum Ordinum, quo fit, ut in similibus casibus sit superioribus Exemptorum relcribendum, Paulus Fuscus cap. 20. num. 20. juxta etiam Bullam Clem. 8. editam anno 1598. septimo Kal. Martii apud dictum Alphonsum descriptum de qua nos quoque aliqua superius scripsimus §. 5. scolio 59. Et seqq. Et §. 6. scholio 74. Et seqq.*

QUESTIO LXXXVIII.

Quid si non incarceraverint, sed incarcerare conati sint.

K k

SUM.